

22. januar 2017

Høringsvar vedr. Lovforslag om udvidelse af reglerne om optagelse i særlige botilbud uden samtykke

Dansk Selskab for Psykosocial Rehabilitering (DSPR) takker for invitationen til høring over forslag til lov om ændring af lov om social service og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område.

DSPR er stærkt optaget af udviklingen af nye tilgange og metoder, der kan øge trygheden for både personale og borgere i botilbud og på det psykosociale område i det hele taget.

DSPR forstår forekomsten af vold og trusler i botilbud for mennesker med svære psykosociale vanskeligheder som udtryk for et dysfunktionelt samspil mellem person og omgivelser (jf. fx *Vold på botilbud og forsorgshjem – Tværgående analyse af 10 cases om voldsepisoder*, DEFACTUM, Region Midtjylland, 2016).

Der foreligger ikke videnskabeligt belæg for, at mennesker med svære psykosociale vanskeligheder besidder en medfødt eller erhvervet kapacitet til vold og trusler. Det er derimod velkendt og dokumenteret, at personer med psykiatriske diagnoser og misbrug har øget risiko for at udøve vold (*Voldsforebyggelse på botilbud og forsorgshjem*, SFI, 2017, ss. 13, 38).

Lovforslaget definerer målgruppen som følger:

”Målgruppen for forslaget er borgere med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne som følge af en sindslidelse, der har en adfærd, der er til fare for eller er særligt truende eller chikanerende overfor øvrige beboere eller personale” (side 8, jf § 129a, side 1).

Lovforslaget er altså målrettet ”borgere med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne som følge af en sindslidelse”. DSPR er af den opfattelse, at Lovforslaget hviler på en stigmatiserende opfattelse af mennesker med psykosociale handicaps. Det er endvidere tvivlsomt, om det respekterer FN's Handicapkonvention, der forbyder diskrimination af personer med handicap.

Børne- og Socialministeriet anerkender, at ”[f]lytning af en borger uden samtykke er et væsentligt indgreb i selvbestemmelsesretten og den enkelte borgers retssikkerhed” (s. 7).

Derfor, fortsætter Lovforslaget, ”er [det] afgørende, at der opstilles klare kriterier, sådan at bestemmelsen udelukkende anvendes i særlige tilfælde, herunder når hjælp, socialpædagogisk bistand og øvrige indsatser ikke har været tilstrækkelige til at forebygge den farlige, truende eller

chikanerende adfærd, og hvor det ikke har været muligt at motivere den pågældende til frivilligt at flytte. (s. 7)”

Givet den alvorlige konsekvens, ”et væsentligt indgreb i borgerens selvbestemmelsesret”, er det afgjort relevant at spørge: *Hvornår* er det tilstrækkeligt klart, at den hidtidige indsats ikke har leveret tilstrækkelige resultater?

Hvordan vil de fagpersoner, der har kompetencen, tilstrækkeligt overbevisende *begrunde*, at de utilstrækkelige resultater af indsatsen skyldes borgeren (psykisk funktionsnedsættelse som følge af sindslidelse og tilknyttet adfærd) – og ikke *selve* indsatsens utilstrækkelighed og manglende kvalitet? Denne usikkerhed risikerer at efterlade borgeren i et retssikkerhedsmæssigt tomrum.

Forekomsten af vold og trusler i botilbud kan *ikke* forstås udtømmende via en mere eller mindre præcist defineret målgruppe og dennes komplekse problematikker. SFI publicerede for nylig rapporten *Voldsforebyggelse på botilbud og forsorgshjem* (SFI, 2017). Rapporten er et bidrag til udarbejdelsen af Nationale retningslinjer for forebyggelse af vold på botilbud og forsorgshjem og peger på betydningen af en række ”centrale opmærksomhedspunkter”, herunder:

- ”At relationsarbejdet med borgerne står centralt. Dette relationsarbejde bør baseres på tilpassede krav.
- At der er opmærksomhed på mulighederne for at deeskalere, når der er optræk til konflikter.
- At der, hvor det skønnes nødvendigt, arbejdes systematisk med risikovurderinger. Dette arbejde kan kombineres med redskaber, der inddrager borgerne og øger disses muligheder for at mestre egen adfærd.” (s. 19)

Der foreligger såvel international som dansk forskning på området og endvidere en række gode danske praksiseksempler fra botilbud, der markant har reduceret antallet af både magtanvendelser og vold- og trusselsepisoder, sandsynligvis bl.a. via anvendelse af metoden Åben Dialog. Begge typer af viden underbygger helt andre tilgange til den alvorlige opgave, som forebyggelse af vold og trusler selvsagt er.

DSPR finder på denne baggrund, at legitimiteten af Lovforslaget og dets voldsomme indgreb i borgernes selvbestemmelsesret i sin helhed er yderst tvivlsom.

Det aktuelle Lovforslag om optagelse i særlige botilbud uden samtykke er baseret på anbefalingerne i en afrapportering af 1. september 2016 fra arbejdsgruppe bestående af KL, Danske Regioner, Social- og Indenrigsministeriet, Sundheds- og Ældreministeriet, Beskæftigelsesministeriet, Justitsministeriet og Finansministeriet.

Det store flertal af såvel faglige selskaber som bruger- og pårørendeorganisationer har gjort indsigelser imod denne afrapporterings anbefalinger, og det er stærkt betænkeligt, at de tilsyneladende helt er ignoreret ved fremsættelsen af dette Lovforslag.

Mogens Seider
Formand

Tonie Rasmussen
Næstformand